

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 17986/2025
26.02.2026. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Драгане Бољевић и Јасмине Симовић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., ..., чији је пуномоћник Ана Јовановић адвокат из ..., против тужене ББ из ..., ..., са пребивалиштем у ..., чији је пуномоћник Властимир Михајловић адвокат из ..., ради вршења родитељског права, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против решења Вишег суда у Зајечару Гж2 7/25 од 11.03.2025. године, на седници одржаној 26.02.2026. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против решења Вишег суда у Зајечару Гж2 7/25 од 11.03.2025. године.

Образложење

Решењем Вишег суда у Зајечару Гж2 7/25 од 11.03.2025. године одбијена је жалба тужиоца и потврђено решење о ненадлежности домаћег суда и одбачају тужбе за вршење родитељског права садржано у ставу другом изреке пресуде Основног суда у Зајечару П2 427/23 од 24.09.2024. године којом је и разведен брак парничних странака (став први изреке) и одлучено да свака странка сноси своје трошкове.

Против наведеног решења другостепеног суда тужилац је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка, непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Ревизија је у конкретном случају дозвољена на основу одредба чл. 208. Породичног закона („Службени гласник РС“, бр. 18/05, 72/11, 6/15, 109/25-други закон) и 403. став 2. тачка 1. Закона о парничном поступку.

Испитујући побијано решење другостепеног суда на основу члана 408. у вези с чланом 420. ст. 1. и 6. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18, 18/20, 10/23; у даљем тексту: ЗПП), чије се одредбе примењују у конкретном случају на основу члана 202. Породичног закона, Врховни суд је утврдио да је тужиочева ревизија неоснована.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према чињеницама из спроведеног поступка, парничне странке су биле у браку од ...2010. године (закључен у ... код Зајечара) који је разведен током овог поступка пресудом Основног суда у Зајечару П2 427/23 од 24.09.2024. године. Њихов син, малолетни ВВ, рођен је ...2014. године у ... (у ...) где и сада живи са мајком. Брак парничних странака разведен је током овог поступка пресудом Основног суда у Зајечару П2 427/23 од 24.09.2024. године. Тај суд се истом пресудом огласио ненадлежним за доношење одлуке о захтеву тужиоца да му се малолетно дете повери ради самосталног вршења родитељског права, утврди да ће пребивалиште детета бити на тужиочевој адреси пребивалишта, уреди начин одржавања личних односа детета и тужене и тужена обавезе да доприноси издржавању детета.

Првостепена одлука о ненадлежности домаћег суда и одбачају тужбе (у делу за вршење родитељског права), коју је као правилну потврдио другостепени суд, донета је на основу чл. 16. став 3. ЗПП, с позивом на одредбу члана 5. Конвенције о надлежности, меродавном праву, признању и извршењу одлука и сарадњи у материји родитељске одговорности и мера за заштиту деце, којом је прописано да су судски или управни органи државе уговорнице у којој дете има уобичајено бораиште надлежни да одреде мере за заштиту личности и имовине детета.

Одлука другостепеног суда је правилна.

Конвенција о надлежности, меродавном праву, признању и извршењу одлука и сарадњи у материји родитељске одговорности и мера за заштиту деце (у даљем тексту: Конвенција) потврђена је законом објављеним у „Службеном гласнику Републике Србије“ - Међународни уговори број 20/2015 и примењује се у Републици Србији од 01.01.2016. године, када је ступила на снагу у складу са чланом 61. став 2. тачка А у вези с чланом 58. став 3. Конвенције. Потврђивањем и ступањем на снагу у Републици Србији Конвенција је, у складу са чланом 16. став 3. Устава Републике Србије, постала саставни део њеног правног поретка и непосредно се примењује.

Према члану 5. став 1. Конвенције, судски или управни органи државе уговорнице у којој дете има уобичајено бораиште надлежни су да одреде мере за заштиту личности и имовине детета. На тај начин се Конвенцијом успоставља принцип једнаког третмана деце која живе у истој држави, без обзира на њихово држављанство, и штити најбољи интерес детета које у држави уобичајног бораишта има свој дом. Овим чланом омогућено је заснивање надлежности суда оне државе уговорнице који најподробније може да процени најбољи интерес детета и утврди околности у којима оно живи јер су му, по правилу, докази лако доступни и без тешкоћа може да прибави (евентуално) мишљење детета. С`тога је по критеријуму уобичајеног бораишта детета заснована редовна међународна надлежност за одлучивање о свим врстама мера (трајним, привременим и хитним) за заштиту личности или имовине детета. Промена уобичајеног бораишта детета и заснивање уобичајеног бораишта у другој држави уговорници води уступању надлежности суду новог уобичајеног бораишта детета (члан 5. став 2. Конвенције), осим у случају незаконитог одвођења или задржавања детета (члан 7. Конвенције).

Корекција претпоставке да је у најбољем интересу детета да се о његовој заштити одлучује у држави уобичајеног бораишта извршена је установама уступања надлежности (чланови 8. и 9. Конвенције) и проширења надлежности поводом

бракоразводног поступка или поступка за раставу брака родитеља детета (члан 10. Конвенције).

Установа уступања надлежности омогућава заснивање супсидијарне надлежности онда када најбољи интерес конкретног детета може боље да процени иначе ненадлежни суд, због чега му се препушта вођење поступка. Уступање надлежности може тражити редовно надлежни суд - суд државе уобичајеног боравишта детета (ако сматра да би суд друге државе могао ефикасније да процени најбољи интерес одређеног детета), суд државе који није надлежан (ако сматра да је погоднији за одлучивање), а и саме странке могу бити упућене на подношење одговарајућег захтева. Судови којима се може уступити надлежност, као и они који могу да траже уступање су судови држава чије је дете држављанин, у којима се налази имовина детета, чијим је органима поднет захтев за развод брака или законску раставу родитеља детета или за поништај њиховог брака, као и државе са којом дете има значајну везу. Специфичност ове установе је у томе што се само суд државе уобичајеног боравишта детета може одрећи своје надлежности, било да он предложи уступање или је замољен да то допусти, али се у сваком случају оба суда морају сложити у погледу најбољег интереса одређеног детета.

Проширење надлежности за одлучивање о родитељској одговорности приликом развода или раставе брака родитеља детета може уследити ако су кумулативно испуњени следећи услови: да је проширење надлежности допуштено по праву државе суда (у којој се одлучује о разводу брака); да у тренутку покретања поступка један од родитеља има уобичајено боравиште у држави суда; да је један од родитеља титулар родитељске одговорности и да постоји њихова сагласност у погледу проширења; и да је то у најбољем интересу детета.

Применом конвенцијских норми на овај случај долази се до закључка о ненадлежности домаћег суда да одлучује о вршењу родитељског права.

Малолетно дете странака је рођено 2014. године у ..., где све време и живи са мајком и тамо и похађа школу. Стога, малолетно дете странака има уобичајено боравиште у ..., због чега постоји надлежност суда те државе да одлучује о заштити његове личности у складу са чланом 5. став 1. Конвенције.

У овом случају нема места уступању надлежности домаћем суду, у смислу чланова 8. и 9. Конвенције, јер домаћи суд није тражио уступање надлежности, очигледно не налазећи да је погоднији за одлучивање о вршењу родитељског права, нити суд државе уобичајеног боравишта детета. У конкретном случају нису кумулативно испуњени услови прописани чланом 10. Конвенције за проширење надлежности домаћег суда да о вршењу родитељског права одлучује у спору за развод брака. Тужена се поднеском од 12.06.2024. године сагласила са тужбом коју је тужилац поднео домаћем суду у делу за развод брака, али је у поднеску од 09.09.2024. године исказала изричито противљење да домаћи суд одлучује о питањима везаним за вршење родитељског права, односно за заштиту личности и имовине детета.

Потврђени међународни уговори су део правног поретка Републике Србије и у хијерархији домаћих и међународних правних аката имају приоритет, јер је чланом 194. став 5. Устава Републике Србије прописано да закони и други општи акти донети у Републици Србији не смеју бити у супротности са потврђеним међународним

уговорима и општеприхваћеним правилима међународног права. Због тога конвенцијско решење о надлежности суда државе уобичајеног боравишта детета значи да до проширења надлежности у бракоразводном спору за одлучивање о вршењу родитељског права више не може долазити по службеној дужности, на основу члана 226. став 1. Породичног закона. Притом, тужиоцу се побијаном одлуком не ускраћује остваривање и заштита родитељског права, на коју он има право у поступку који ће се водити пред аустријским судом.

Сходно изложеном, одлучено је као у изреци на основу члана 414. став 1. у вези с чланом 420. ЗПП.

**Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**